

Vad är arbetsmiljö?

Arbetsmiljö handlar om att må bra på jobbet, såväl som fysiskt, psykiskt och socialt. Vi tillbringar en stor del av vårt liv på jobbet. Hur vi mår på jobbet är väldigt viktigt och påverkar oss i vårt dagliga liv. Arbetsmiljön påverkar våra förutsättningar att göra ett bra jobb på arbetet men även förutsättningarna att kunna leva ett bra liv utanför jobbet.

Fysisk arbetsmiljö – rör ditt fysiska välbefinnande på jobbet. Den fysiska arbetsmiljön handlar om att dina arbetsredskap som skrivbord, stolar och datorer ska vara anpassade efter dig och dina behov. Den fysiska arbetsmiljön handlar också om att den lokal du vistas i ska vara bra för din hälsa genom att hålla lagom värme, ge bra ljus och luft och inte ha skadligt buller. Det finns särskilda strikta regler som gäller arbetsmiljön om du hanterar farligt gods eller giftiga produkter. (särskilt strikta regler finns även kring andra delar av arbetsmiljön och inte bara farligt gods och giftiga produkter).

Psykisk och social arbetsmiljö

De andra delarna är den psykiska och den sociala arbetsmiljön som handlar om exempelvis hur vi människor är mot varandra, vår personliga utveckling, anställningstrygghet, bra ledarskap, lite stress, jämställdhet och arbetsbelastning (finns det för mycket eller för lite att göra, eller är instruktionerna för arbetsuppgifterna otydliga?).

Arbetsmiljölagen

Det är Arbetsmiljölagen som reglerar de regler som gäller på arbetsplatsen. Till det finns det också föreskrifter som Arbetsmiljöverket tar fram och som arbetsgivare ska förhålla sig till. Med andra ord så har ni enligt lag rätt till en bra, trygg och säker arbetsmiljö.

Mobbing/diskriminering

Diskrimineringslagen är till för att motverka diskriminering. Alla ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Din arbetsgivare får inte diskriminera dig som anställd, arbetsökande eller praktikant.

Arbetsgivaren är skyldig att arbeta för lika rättigheter och möjligheter, till exempel när man anställer ny personal, i anställningsvillkor och löner.

Arbetsgivare och arbetare ska **samarbeta** för att motverka all form av diskriminering. **Kom ihåg att alla på en arbetsplats har lika stort ansvar att se till att arbetsmiljön är bra och att diskriminering inte förekommer.**

Vid mån av tid använd gärna fördjupningsmaterialet om arbetsmiljö. Det finns två alternativa material, en teoretisk och en praktisk (med övningar).

Fördjupningsmaterialet hittar du i PDF-generatorn i Skoltorget under fliken "material". I Skoltorget finns också flera olika filmer på temat arbetsmiljö som kan användas som ett komplement. Där hittar du även information från Arbetsmiljöverket i PDF-format.

Hur fungerar arbetsmiljöarbetet?

Ett skyddsombud representerar de anställda på arbetsplatsen. De har till uppgift att tillsammans med de andra anställda upptäcka brister i arbetsmiljön, påtala dem för arbetsgivaren och föreslå lösningar.

Att vara skyddsombud är ett fackligt uppdrag och ska enligt lagen finnas på alla arbetsplatser med mer än fem anställda. Om det är fler än femtio anställda ska det finnas en skyddskommitté.

Skyddsombuden ska övervaka arbetsmiljön och kontrollera att arbetsgivaren uppfyller lagens krav. De har också rätt att stoppa farligt arbete som innebär omedelbar risk för liv och hälsa.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Systematiskt arbetsmiljöarbete handlar om att rusta arbetsplatserna för att minimera risken för att någon ska må dåligt eller fara illa. Det kan till exempel röra sig om att se till att det finns rätt belysning för att minimera ögonskador, ergonomiska stolar för att undvika ryggproblem eller införskaffandet av pinnor för att undvika tunga lyft som sliter kroppen.

Det viktiga med systematiskt arbetsmiljöarbete är att det sker kontinuerligt. Om det upptäcks att arbetsplats har problem med exempelvis dålig stämning ska riskerna med det kartläggas och åtgärder sättas in. Dessa ska sedan kontrolleras och en ny process inleds sedan genom att undersöka om situationen har blivit bättre, och så går det runt så tills arbetsplatsen blir fri från sitt arbetsmiljöproblem.

Det är alltid arbetsgivaren som är ytterst ansvarig för arbetsmiljön på arbetsplatsen. Det är därför viktigt att arbetsgivaren får veta hur alla inblandade upplever arbetsmiljön. De anställda och skyddsombudet ska därför vara med när chefen:

- Undersöker alla arbetsförhållanden
- Bedömer riskerna
- Planerar vilka åtgärder som måste göras
- Gör en handlingsplan
- Kontrollerar åtgärderna som har genomförts.

Om det finns ett elevskyddsombud på arbetsplatsen ska de också kunna vara med.

Riskanalyser ska också upprättas där man analyserar vad det finns för risker i arbetsmiljön. En analys kan innehålla följande punkter:

- Undersöka alla arbetsförhållanden.
- Bedöma risken, hur troligt är det att något kommer att hända? kan flera av de anställda utsättas för risker? Vilka arbetsmoment innebär stora risker? Hur ofta och hur länge utsätts någon för riskerna? Vilka tillbud eller vilken olycka kan inträffa?
- Gradera risken
- Sätt ut/in åtgärder
- När ska åtgärderna vara klara?
- Utse ansvarig som ser till att insatsen blir genomförd.

Förebygga riskerna på arbetet

Alla risker i arbetet bör naturligtvis undvikas. Om det inte går att undvika dem helt så måste man förebygga för att minska dem så mycket som möjligt. Det kan man göra genom att använda andra material, andra arbetsmetoder eller en annan arbetsfördelning.

Om riskerna finns kvar bör det finnas noggranna instruktioner för hur arbetet ska utföras. Det bör också finnas personlig skyddsutrustning till de arbetsuppgifter som innebär extra stora risker.

Hur går en undersökning av arbetsmiljön till?

En undersökning av arbetsmiljön kan gå till på olika sätt. Det vanligaste är att:

- Gå skyddsronder
- Ha personalmöten
- Prata med personalen

På en skydds rond går chefen på arbetsplatsen och skyddsombudet runt i arbetslokalerna och tar upp frågor om arbetsmiljön med de anställda. Även på personalmötena är det bra om man tar för vana att alltid diskutera arbetsmiljön. Då kan man också prata med varandra om de risker som kanske finns. Att prata med

varandra är dessutom ett bra och effektivt sätt att få veta hur alla mår på arbetet. Ibland behövs det också andra metoder för att undersöka arbetsplatsen, till exempel med hjälp av mätningar och medicinska eller tekniska kontroller.

När ska undersökningarna göras?

Det är viktigt att undersökningarna och riskbedömningarna görs när de anställda är på plats. Undersökningarna bör dessutom ske:

- Regelbundet, gärna genom skyddsronder
- Efter olycksfall, sjukdomar eller allvarliga tillbud
- Vid förändringar på arbetsplatsen, till exempel om man ska införa en ny arbetsmetod eller ett nytt tekniskt hjälpmedel.

Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket är den myndighet som ska se till att arbetsgivaren driver sitt företag på ett sådant sätt att arbetsmiljökraven uppfylls. Arbetsmiljöverket har tillträde till alla arbetsplatser för att kontrollera att arbetsmiljölagen efterföljs. Arbetsmiljöverket kan stoppa arbete, och kan i övrigt ge förelägganden och förbud som behövs för att arbetsmiljölagen ska uppfyllas.

Vid mån av tid använd gärna fördjupningsmaterialet om arbetsmiljö. Det finns två alternativa material, en teoretisk och en praktisk (med övningar).

Fördjupningsmaterialet hittar du i PDF-generatorn i Skoltorget under fliken "material" I Skoltorget finns också flera olika filmer på temat arbetsmiljö som kan användas som ett komplement. Där hittar du även information från Arbetsmiljöverket i PDF-format.